

TILLSYNSPLAN FÖR DJURENS HÄLSA OCH VÄLFÄRD SAMT FÖR VETERINÄRTJÄNSTER SOM KOMMUNER- NA ANORDNAR 2015-2019 UPPDATERING 2019

Samarbetsområdet för Jakobstad, Larsmo, Pedersöre och Nykarleby

1 INLEDNING	3
1.1 Programmets syfte och rättsliga grund	3
1.2 Förhållandet till andra program	3
1.3 Allmänt om veterinärvårdssystemet och dess uppgifter	4
2 VERKSAMHETSMILJÖN	4
2.1 Förändringar i verksamhetsmiljön	4
2.2 Samarbetsområde för miljöhälsovården	5
3 RESURSER	5
3.1 Kartläggning av resursbehov	5
3.2 Personresurser, ansvarsområden och arbetsfördelning	5
3.3 Säkerställande av personalens kompetens	6
3.4 Privat serviceutbud	7
4 INFORMATIONSSYSTEM	8
5 SAMARBETE OCH KOMMUNIKATION	8
5.1 Samarbete mellan myndigheter och information	8
5.2 Kommunikation i specialsituationer	9
6 AVGIFTER	9
7 GENOMFÖRANDE AV TILLSYVEN	9
7.1 Tillsyn över djurhälsan	10
7.1.1 Beredskap för djursjukdomar	10
7.1.2 Misstanke om och fall av djursjukdom	12
7.1.3 Övervakning av zoonoser	12
7.1.4 Obligatoriska och friviliga hälsokontrollprogram	13
7.1.5 Kontroll av vattenbruksdjurens hälsa	14
7.1.7 Uppföljning av övriga sjukdomar	15
7.1.8 Artificiell förökning av djur	15
7.1.9 Animaliska biprodukter	15
7.1.10 Import från tredje land och veterinär gränskontroll	17
7.1.11 Handel på den inre marknaden och utförsel av levande djur och animaliska biprodukter som inte ska användas som livsmedel	17
7.2 Tillsyn över djurens välfärd	19
7.2.1 Djurskyddsinspektion som grundar sig på misstanke	20
7.2.2 Granskning av tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet	21
7.2.3 Djurtransporter	21
7.2.4 Slakterier och småskaliga slakterier	21
7.3 Stödövervakning	21
8 VERKSTÄLLANDE AV VETERINÄRTJÄNSTER	22
8.1 Grundläggande veterinärtjänster	22
8.1.1 Innehåll	22
8.2 Förebyggande hälsovård för produktionsdjur	24
8.3 Akut veterinärhjälp	25
8.3.1 Innehåll	25
8.3.2 Akut veterinärhjälp utanför tjänstetid	25

8.4 Mål för tjänsternas tillgänglighet och kvalitet.....	26
8.4.1 Tidsbeställning.....	26
8.4.2 Tillgänglighet.....	27
8.5 Lokaler.....	27
8.6 Redskap och instrument.....	28
8.7 Köpta tjänster.....	28
8.8 Tjänster som överskrider basnivån.....	28
9 LEDNING.....	29
9.1 Utvärdering av planerna och tillsyn över genomförandet.....	29
10 KVALITET.....	29
10.1 Insamling av respons.....	29
10.2 Behandling av klagomål.....	29
10.3 Förbättring av verksamheten.....	29
11 UPPFÖLJNING OCH RAPPORTERING.....	30
11.2 VASU-rapportering.....	30
11.3 Rapporter och statistik som begärs av andra myndigheter.....	30
11.4 Anmälan om djursjukdomar.....	30
11.5 Statistikföring över användningen av veterinärtjänster.....	31
AVSLUTNING.....	31

BILAGOR:

BILAGA 1 Kartläggning av resursbehovet

BILAGA 2 Djurgårdar med hälsokontrollplan

BILAGA 3 Privata veterinärkliniker i samarbetsområdet

BILAGA 4 Anläggningar i biproduktsbranschen

BILAGA 5 Tillsyn, djurskydd

1 INLEDNING

Livsmedelssäkerhetsverket Evira har utarbetat ett riksomfattande program för tillsynen över djurens hälsa och välfärd och för de veterinärtjänster som kommunerna anordnar 2015-2019 (EHO) i enlighet med veterinärvårdslagen (765/2009).

1.1 Programmets syfte och rättsliga grund

Syftet med det nationella programmet för tillsynen över djurens hälsa och välfärd och de veterinärtjänster som kommunerna anordnar är att effektivera och förenhetliga verksamheten hos de tillsynsmyndigheter som står under Eviras ledning. Genom programmet vill man säkerställa att aktörerna reserverar tillräckligt med person- och andra resurser för tillsynsuppgifter och veterinärtjänster i hela landet.

Kommunen skall utarbeta en plan för de veterinärtjänster den ordnar med samt för hur tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande ordnas på kommunens område. I planen skall man beskriva hur man organiserat skötseln av de tillsynsuppgifter angående djurens hälsa och välfärd som kommunalveterinären har tillordnats. Särskilt beskrivs tillsynsobjekten, godkännandeförfarandet, planering och genomförandet av inspektionerna, provtagningen, de administrativa tvångsmedlen samt uppföljningen av och rapporteringen om tillsynen. Planen skall utvärderas och ses över vid behov, dock högst med tre års mellanrum. Tillsynsveterinären är ansvarig för att den obligatoriska tillsynen av objekten görs, enligt bilagor i tillsynsplanen. Hygienikerveterinären hjälper till vid behov. Kommunen ska påvisa i sin plan att veterinärtjänsterna har ordnats i enlighet med veterinärvårdslagens krav.

Programmets rättsliga grunder ingår i 8 § i veterinärvårdslagen (765/2009) och i 1 § i statsrådets förordning om veterinärvården (1031/2009). Bestämmelser om tillsynen inom veterinärvårdslagens tillämpningsområde ingår också i bl.a. livsmedelslagen (23/2006) och lagen om djursjukdomar (441/2013).

1.2 Förhållandet till andra program

Programmet för tillsyn över djurens hälsa och välfärd utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsynen över miljöhälsovården, det riksomfattande programmet för veterinärvård (EHO) 2015-2019, uppdatering för år 2019, samt den fleråriga nationella planen för tillsynen över livsmedelskedjan (VASU) som bygger på EU:s förordning nr 882/2004.

1.3 Allmänt om veterinärvårdssystemet och dess uppgifter

Jord- och skogsbruksministeriet leder och övervakar i egenskap av högsta myndighet verkställandet och iakttagandet av bestämmelserna om veterinärvård. Evira leder och övervakar i egenskap av centralförvaltningsmyndighet att bestämmelserna verkställs och iakttas. Regionförvaltningsverket svarar åter för verkställandet och iakttagande av tillsynen inom sitt eget område. Regionförvaltningsverket utför också själva tillsyn över veterinärvården, bland annat EU-djurskyddsinspektioner.

På lokalnivå ansvarar kommunen, samkommunen eller samarbetsområdet för miljöhälsovården för planeringen och genomförandet av veterinärvården. Kommunerna står för en stor del av veterinärtjänsterna, så som de grundläggande veterinärtjänster som är tillgängliga vardagar och den akuta hjälp som är tillgänglig under alla tider på dygnet. Utbudet av veterinärtjänster kompletteras av privat veterinärvård, som främst fokuserar på smådjur och hästar och ibland även på specialistvård.

När det gäller de centralmyndigheter som styr vår verksamhet sker en förändring när det nybildade Livsmedelsverket påbörjar sin verksamhet 1.1.2019. Det tidigare Evira (Livsmedelssäkerhetsverket), Mavi (Landsbygdsverket) och Mitpa (en del av lantmäteriverkets central för ICT-tjänster) går samman till en enhet som kallas Livsmedelsverket. I planen för år 2019 används ännu Evira när det gäller instruktioner och direktiv som givits under tidigare år.

2 VERKSAMHETSMILJÖN

2.1 Förändringar i verksamhetsmiljön

I och med revideringen av veterinärvårdslagen i november 2009 har staten börjat köpa tjänster i anslutning till myndighetstillsynen över djurens hälsa och välfärd av kommunerna. Målsättningen är att dra en tydligare gräns mellan myndighetstillsynen och veterinärtjänsterna. Man har betonat vikten av att nya heltidstjänster för tillsynsveterinärer inrättas i kommunerna.

Behovet av veterinärtjänster påverkas av den fortsatta minskningen av antalet produktionsdjur och av att produktionen koncentreras till allt större enheter. Den förebyggande hälsovården får allt större betydelse och ut-

vecklingen innebär också nya utmaningar för tillsynen över djurens hälsa och välmående. Antalet sällskapsdjur ökar också hela tiden, vilket ställer högre krav och förväntningar på veterinärvården. Även hästnäringen har en viktig roll som konsument av veterinärtjänster, både som yrkes- och hobbyverksamhet.

2.2 Samarbetsområde för miljöhälsovården

Kommunerna sköter sina uppgifter i anslutning till miljöhälsovården inom ramen för kommunala samarbetsområden. I Jakobstadsnejden sköts miljöhälsovården genom samarbete mellan kommunerna Jakobstad, Nykarleby, Larsmo och Pedersöre, där Jakobstad fungerar som värdkommun. Ett annat samarbetsområde inom veterinärvården är jourområdet där ovan nämnda område ytterligare samarbetar med kommunerna Kronoby och Karleby. Som chef för veterinärerna i Jakobstadsnejden fungerar chefen för miljöhälsovården.

3 RESURSER

3.1 Kartläggning av resursbehov

Samarbetsområdet skall innan tillsynsplanen utarbetas kartlägga resursbehovet för att utreda behovet av tillsyn och tjänster.

Som bilaga till denna tillsynsplan finns blanketten ”Kartläggning av resurserna” (bilaga 1), där resursbehovet framkommer.

Veterinärvården och speciellt förutsättningarna år 2019 behandlas även i tillsynsplanen för miljöhälsovården 2015-2019, uppdatering för år 2019.

3.2 Personresurser, ansvarsområden och arbetsfördelning

I samarbetsområdet Jakobstad, Larsmo, Pedersöre och Nykarleby finns tre praktiserande kommunalveterinärer. Därtill finns en hygienikerveterinärstjänst och en tillsynsveterinärstjänst. De praktiserande kommunalveterinärerna ansvarar för olika delar/områden av samarbetsområdet med mottagningar i Jakobstad, Nykarleby och Bennäs. Hygienikerveterinären jobbar deltid tillsvidare. Till hygienikerveterinärens arbetsuppgifter hör främst tillsyn av mjölkproduktionsenheter och granskningar av köttanläggningar. Även tillsynsveterinären har arbetat deltid och till arbetsuppgifterna hör

främst biproduktkontroll, djurskyddsinspektioner samt tillsyn och provtagning gällande smittosamma djursjukdomar. I början av år 2019 är tillsynsveterinärstjänsten obesatt.

Alla de praktiserande kommunalveterinärerna vårdar både smådjur och stora djur. I Jakobstad sköts främst smådjur medan veterinärerna i Nykaleby och Bennäs sköter produktionsdjur. Alla tre praktiserande veterinärer deltar i jourringen. Eftersom resursbehovet i Larsmo är mindre än i de övriga kommunerna har Larsmo ingen egen kommunalveterinär, utan veterinären i Pedersöre sköter båda kommunerna. I Nykarleby, Pedersöre och Larsmo finns det mycket produktionsdjur varvid andelen stordjursbesök utgör ungefär 4/5 av alla sjukvårdsbesök. Motsvarande andel i Jakobstad är ungefär 1/5. Största delen av de praktiserande veterinärernas arbetstid används till grundläggande veterinärvård.

Tanken är att tillsynsveterinären främst skall sköta tillsynsuppgifterna inom djurskydd. Då tillsynsveterinären inte är på plats skall hygienikerveterinären i första hand sköta tillsynen av djurskyddet. Ifall de praktiserande veterinärerna sköter tillsynen skall de, för att undvika jäv, sträva till att fördela uppgifterna så att ingen behöver utöva tillsyn i den kommun där de själva utövar veterinärpraktik.

Chefen för miljöhälsovården utför även administrativa uppgifter inom veterinärvården. Dessutom är en del av arbetstiden för miljöhälsovårdens sekreterare avsatt för sekreterar- och byråuppgifter inom veterinärvården. Samarbetsområdet har inga anställda djurskötare eller assistenter.

3.3 Säkerställande av personalens kompetens

I 18 § i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) bestäms, att en utövare av veterinäryrket är skyldig att upprätthålla och utveckla den yrkesskicklighet som utövningen av yrket förutsätter samt att göra sig förtrogen med de bestämmelser och föreskrifter som gäller yrkesutövningen. Varje utövare av veterinäryrket skall av sin arbetsgivare beredas möjlighet att delta i behövlig yrkesinriktad fortbildning.

Veterinärer som anställs i samarbetsområdet, både tillsvidareanställda och vikarier, försäkras ha tillräcklig kompetens för tjänsten. Kommunalt veterinärer som anställs skall ha behörighet att arbeta som kommunalveterinär i Finland. Om veterinären har avlagt sin examen i ett annat land krävs att en kompletterande lagtentamen avläggs. Samarbetsområdet anställer endast behöriga licensierade veterinärer. Veterinärernas behörighet kontrolleras

via Eviras hemsidor, genom en offentlig informationstjänst som utgör en del av veterinärförvaltningens informationssystem Elite (www.evira.fi > Evira > Asiointi > Sähköinen asiointi > Yleiset > Eläinlääkärirekisterin tietopalvelu).

Eftersom det inte finns några tjänster för djurskötare i samarbetsområdet sköter veterinärerna alla uppgifter som hör till veterinärvården. Detta utesluter riskerna för att andra än veterinären handhar uppgifter som enligt lag ska utföras av en veterinär, ex. utlämnande av läkemedel. Ibland tas studeranden inom djurskötsel emot som praktikanter men då försäkras man sig om att praktikanten alltid arbetar tillsammans med veterinären och endast utför uppgifter under uppsyn av en veterinär.

Veterinärernas fortbildning följs upp genom personliga fortbildningskort. Målet är att veterinärerna skulle ha möjlighet till minst fyra dagar yrkesmässig fortbildning per år, liksom de andra anställda inom miljöhälsovården i samarbetsområdet (nationella målet är 8 dagar/år). Veterinärerna har deltagit i Finlands Veterinärförbunds Veterinärdagarna, som ordnas varje höst i Helsingfors. Veterinärerna kan även delta i skolningar och tillfällen som Evira, regionförvaltningsverket eller någon annan ordnar.

Exempel på årliga skolningstillfällen och seminarier för veterinärerna:

Eviras aktuella seminarier och skolningar

Regionförvaltningsverkets aktuella möten och skolningar

Veterinärdagarna

3.4 Privat serviceutbud

Kommunen kan med stöd av 17 § i veterinärvårdslagen ingå avtal med en privat veterinärtjänsteproducent om produktion av de grundläggande veterinärvårdstjänster och den akuta veterinärvård som ligger på kommunens ansvar.

Samarbetsområdet köper inga tjänster av privata veterinärvårdstjänsteproducenter. På området finns fyra privata veterinärkliniker (se bilaga 3), till vilken kunden kan vända sig ifall det inte finns en kommunalveterinär tillgänglig eller i sådana fall där patienten kräver specialistvård. De privata tjänsteutövarna erbjuder främst veterinärvård för smådjur.

4 INFORMATIONSSYSTEM

Tillsynen över djurs hälsa och välfärd stöds av flera informationssystem och register som har anknytning till varandra. Vid import och handel på den inre marknaden används dessutom systemet TRACES.

Informationssystem som praktikerveterinärerna har tillgång till är TRACES, Naseva, Sikava och Eviras upprätthållna djurregister. Veterinärerna har även tillgång till djurhållningsregister, får- och getregistret och register över de som utfodrar med kadaver. Miljöhälsovården har tillgång till registret över djurhållningsförbud. Hygienikerveterinären har användarrättigheterna till programmet och meddelar de övriga veterinärerna om någon som hör till samarbetsområdet dyker upp på listorna. Ett nytt dataprogram Elvi för veterinärvården är under utveckling och tas stegvis i användning fram till 2020. För de praktiserande veterinärerna finns datasystemet Pro-Vet tillgängligt.

Om andra informationssystem erbjuds veterinärerna och kommunen kommer de att tas i bruk efter behov. Ifall nya informationssystem tas i bruk måste ledningen se till att skolningar angående programmen hålls så att personalen har tillräcklig kompetens att använda dem. Kartturi-programmet kan användas av kommunalveterinärer vid behov.

5 SAMARBETE OCH KOMMUNIKATION

5.1 Samarbete mellan myndigheter och information

Kommunalveterinärerna ansvarar själva för kommunikationen och informationen inom veterinärvården. Kanalerna som används är telefon, post, e-post och arbetsmöten. Chefen för miljöhälsovården för vidare information till veterinärerna som inkommit från regionförvaltningsverket och som berör deras arbete. Regelbundna veterinärmöten där aktuella saker diskuteras tillsammans med chefen för miljöhälsovården ordnas i samband med jourmöten ca 3 gånger/år. Veterinärerna håller regelbunden kontakt med länsveterinärerna och regionförvaltningsverket. Veterinärerna informerar även regionförvaltningsverket och hälsomyndigheter vid behov enligt kraven i lagstiftningen.

Veterinärerna sköter själv all kontakt till lokala myndigheter så som exempelvis polisen. Vid eventuella granskningar så som djurskydds inspektioner sköter veterinären som utfört inspektionen om att uppgifterna förs

vidare. Ett bra samarbete mellan veterinär- och polismyndigheten är viktigt och sedan 2014 hålls regelbundna palaver årligen. Kriminalkommissarie, Ove Storvall, är kontaktperson hos polisen. Kontaktuppgifter finns på I/veterinärvård/djurskydd.

5.2 Kommunikation i specialsituationer

Kommunikationen i specialsituationer är beskriven i miljöhälsovårdens beredskapsplan. Beredskapsplanen finns utprintad i mötesrummet samt elektroniskt på I/ Miljöhälsovården/ Hälsoinspektionen/ 4. Verksamhetsplanering/ 4.4 Beredskapsplan.

6 AVGIFTER

Bestämmelser om arvode och ersättningar för tillsyn av djurens hälsa och välfärd och för kommunala veterinärtjänster finns i kapitel 5 i veterinärvårdslagen (765/2009) och i 3 § i statsrådets förordning om veterinärvård (1031/2009).

Kommunerna har rätt att uppbära en klinikavgift och avgift för ev. djurskötare vid en klinik. Samarbetsområdet uppbär för tillfället inga sådana avgifter. Ifall samarbetsområdet beslutar att börja uppbära avgifter för tjänsterna, måste avgifterna fastslås av kommunens tillsynsmyndighet. Vid fastställandet av klinikavgifterna skall klinikens utrustningsnivå beaktas.

Enligt 22 § i veterinärvårdslagen har kommunerna även rätt att delta i de kostnader som grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp förorsakar ägaren till eller innehavaren av ett nyttodjur. Kommunerna i samarbetsområdet subventionerar kostnaderna för veterinärtjänsterna till den del de överstiger en självriskandel. Den fastställda självriskandelen är bunden till besöksavgiften för 20 km sjukresa enligt den kommunala veterinärtaxan samt den kilometerersättning som ifrågavarande sjukresa (tur-retur 40 km) berättigar till enligt Social och hälsovårdsnämndens beslut § 46/19.3.2013. För år 2019 är självrisken 56,13 €.

7 GENOMFÖRANDE AV TILLSYVEN

Målsättningen för tillsynen över djurens hälsa och välfärd är att implementera de mål som fastställts i lagstiftningen om djursjukdomar, djurskyddslagstiftningen och lagstiftningen om medicinsk behandling av djur och lagarna om bekämpning av djursjukdomar som med lätthet sprider sig samt i lagen om verkställighet av systemet med gårdsstöd.

De strategiska målen för tillsynen i hela tillsynskedjan är, att:

- tillsynen fungerar på ett exemplariskt sätt i hela tillsynskedjan
- tillsynen är resultatgivande, effektiv, enhetligt och riskbaserat inriktad
- kompetensen inom tillsynen ligger på en hög nivå
- tillsynen är kundvänlig och högklassig
- kommunikationen inom tillsynen är effektiv och förutsäggande
- laboratorieverksamheten och informationshanteringen stöder effektiv tillsynen, och att
- man litar på tillsynen och värdesätter den

7.1 Tillsyn över djurhälsan

7.1.1 Beredskap för djursjukdomar

Beredskapen inför risken för spridning av djursjukdomar som med lätthet sprider sig är en central del av tillsynen över djurhälsan. Kommunalveterinären ansvarar i kommunens område för verkställigheten och tillsynen över efterlevnaden av lagen om djursjukdomar och de bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa. Kommunen ska se till att det ordnas förutsättningar för att de sköter de tillsynsuppgifter som fastställts för kommunalveterinärerna i lagen om djursjukdomar (441/2013) och i lagen om djursjukdomar som ska bekämpas och klassificeringen av dem (843/2013).

Tillsynen av djursjukdomar på gårdar utförs i samband med de normala sjukbesöken eller på begäran av regionförvaltningsverket. Kontroller utan misstanke görs endast på gårdar som hör till hälsokontrollprogrammen. Djurägarna är skyldiga att meddela veterinären ifall de misstänker att något djur har insjuknat i en allvarlig sjukdom. Kommunalveterinärerna sköter om rapporteringen av djursjukdomar på sina respektive områden. Kontaktuppgifter vid veterinärmedicinska risker och kontaktuppgifter till personalen på miljöhälsovården finns i beredskapsplanen i mötesrummet samt på elektroniskt på I/ Miljöhälsovården/ Hälsoinspektionen/ 4.Verksamhetsplanering/ 4.4 Beredskapsplan /beredskapsmapp A. Tele-

fonnumren finns även sparade i veterinärernas mobiltelefoner. Veterinärerna rapporterar till Regionförvaltningsverket och Evira.

Beredskapsplanerna utarbetas i samarbete mellan veterinärerna och hälsoinspektionen. Planerna genomgås årligen och uppdateras vid behov. För tillfället finns det en beredskapsplan för hela miljöhälsovården där det ingår ett avsnitt om veterinärmedicinska risker (avsnitt 3.6). Denna plan uppdateras 2018.

Kommunikationsplan för miljöhälsovården finns förutom i mötesrummet även elektroniskt på I/ Miljöhälsovården/ Hälsoinspektionen/ 4. Verksamhetsplanering/ 4.8 Kommunikationsplan

Vid ett lokalt exceptionellt förhållande minskas den ordinära verksamheten och man inriktar sig främst på de akuta sjukdomsfallen, djurskyddet och brådskande myndighetsuppgifter. Då det är frågan om smittosamma djursjukdomar agerar man enligt instruktioner från länsveterinären. Regionalförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har beredskapsprogram i händelse av smittosamma sjukdomar samt materialförråd. Regionförvaltningsverket har även beredskapsveterinärer till förfogande vid större fall av djursjukdomar.

På scfach-websida hittas mera information om smittosamma djursjukdomar i Europa. På www.epiwebb.se finns mycket information samt videonutttar om epizootisjukdomar. Även ETT:s hemsida innehåller information om dessa. I veterinärvårdslagstiftningen under rubrik D: Djursjukdomar, finns anvisningar om bl.a. åtgärder, bekämpning och desinfektionsåtgärder då en allvarlig eller smittosam djursjukdom konstateras eller misstänks.

I undantagssituationer försöker man anställa vikarier, men på grund av bristen på veterinärer i området är det svårt. Om en kommunalveterinär helt sysselsätts med akuta djursjukdomar eller misstanke om dessa ordnas det så att de övriga kommunalveterinärerna sköter den akuta veterinärvården på den berörda veterinärens område. Veterinärerna inom samarbetsområdet kan användas av alla kommuners invånare. Journingen ser också till att det utanför tjänstetid finns tillgång till veterinär inom området. Ifall det mot förmodan inte skulle finnas en kommunalveterinär tillgänglig hänvisas kunderna till privata mottagningar. Veterinärerna upprätthåller kunskaper om bekämpning av djursjukdomar genom att delta i utbildningar som hålls av Evira och regionförvaltningsverket. För tillfället är inga av veterinärerna inom samarbetsområdet skolade till beredskapsveterinärer, men inom jourområdet finns en beredskapsveterinär, Tomas Häggvik.

7.1.2 Misstanke om och fall av djursjukdom

De smittsamma djursjukdomarna delas enligt lagen in i djursjukdomar som skall bekämpas och övriga djursjukdomar. De djursjukdomar som skall bekämpas enligt lag delas ytterligare in i djursjukdomar som med lätthet sprider sig, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som skall övervakas. Tjänsteveterinärerna ansvarar för bekämpningsåtgärderna mot djursjukdomar som skall bekämpas enligt lag.

Om kommunalveterinären misstänker eller försäkrar sig om att ett djur har insjuknat i en djursjukdom som med lätthet sprider sig eller i en farlig djursjukdom meddelar veterinären omedelbart länsveterinären. Ifall inte länsveterinären är anträffbar kontaktar veterinären livsmedelssäkerhetsverket.

Ifall veterinären misstänker eller försäkrar sig om att ett djur har insjuknat i en djursjukdom som skall övervakas meddelar han eller hon om sjukdomen senast följande vardag till länsveterinären och ifall länsveterinären inte är anträffbar kontaktas livsmedelssäkerhetsverket.

Övriga djursjukdomar som inte är smittosamma meddelas i månadsrapporten. Veterinärerna ansvarar själva för rapporteringen från sina respektive områden. Evira har förnyat blanketten för detta ändamål och blanketten finns elektroniskt på Eviras internetsida.

7.1.3 Övervakning av zoonoser

En del djursjukdomar kan också smitta människor, t.ex. salmonella och fågelinfluensa. Människor kan även smitta djur. Om kommunalveterinärens skyldighet att anmäla om förekomst av någon av de separat uppräknade zoonoserna till den hälsocentralläkare som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar på hans verksamhetsområde bestäms i Jord- och skogsbruksministeriets förordning om anmälan om djursjukdomar och sändande av mikrobstammar (1010/2013).

Kommunalveterinären rapporterar om förekomst av zoonoser senast följande vardag till regionförvaltningsverket och till chefen för miljöhälsovården, som meddelar vidare till läkaren som ansvarar för bekämpningen av smittosamma sjukdomar i samarbetsområdet, Kimmo Kuisma, kimmo.kuisma@jakobstad.fi. Läkaren kontaktar i sin tur veterinärerna en-

ligt Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017), ifall någon zoonos påträffas eller misstänks hos en patient. Ifall det är fråga om en livsmedelsburen zoonos sammanfattas vid behov miljöhälsovårdens utredningsgrupp för livsmedels- och vattenburna epidemier.

7.1.4 Obligatoriska och friviliga hälsokontrollprogram

För vissa djursjukdomar som enligt lag skall bekämpas har man genom speciallagstiftning fastställt en miniminivå för de kontroller som ska utföras inom ett hälsokontrollprogram. Till dessa särskilt reglerade program hör salmonellaövervakningen för höns, broiler och kalkoner. Rekryteringsdjur i svinhus och mjölkbesättningar med direktförsäljning av obehandlad mjölk lyder även under den obligatoriska salmonellaövervakningen. Men hos dessa behöver tillsynsveterinären inte själv regelbundet ta salmonellaprov utan endast vid övervakning av gårdarna kontrollera att salmonellaprov har tagits (Gårdar med direktförsäljning av mjölk finns listade under I/ Veterinärvård/ Primärproducentgranskningar enligt livsmedelslagen vid djurproduktionsgårdar/ Direktförsäljning av mjölk). Kontrollprogram för maedi-visna och scrapie hos får och getter är fr.o.m 2014 frivillig. Även BKD-programmet (Bacterial Kidney Disease, bakteriell njurinflammation) är frivilligt för fiskvattenbruksanläggningar.

De djurhållningsställen inom samarbetsområdet som berörs av obligatoriska programmen för hälsokontroll finns med i resursbehovsbilagan och i bilagan över djurhållningsställen som berörs av programmen för hälsokontroll (se bilaga 1 och 2). På området finns få sådana gårdar och därför är resursbehovet litet.

Kommunalveterinärerna bokför skriftligt de gårdar som ansluter sig till eller lämnar programmen och sänder uppgifterna vidare till regionförvaltningsverket. Det huvudsakliga ansvaret för genomförandet av hälsokontrollprogrammets besök på gårdarna ligger på tillsynsveterinären. Tillsynsveterinären ansvarar för att rapporteringen om provtagningen förs vidare till regionförvaltningsverket. Frekvensen på kontrollerna på gårdarna är fastställda utgående från djurhållningsställets status. Tillsynsveterinären planerar årligen in besöken i sin egen tillsynsplan.

På de höns gårdar som hör till salmonellaövervakningsprogrammet (bilaga 2) görs årliga kontrollbesök av veterinärerna, samtidigt tas salmonellaprover. Om verksamheten räknas som lite görs besöken vart annat eller vart tredje år. Vid besöken ser man till att prov blir tagna, granskar fåglarnas

hälsotillstånd och produktionsmiljön. Vid besöket försäkras man sig också om att den provtagning som företagaren utför och anmälningarna om flockarnas ankomst görs enligt bestämmelserna. Över besöket förs protokoll. År 2019 är salmonellaövervakningen vid hönsgårdar ett tyngdpunktsområde och särskild vikt ska fästas vid utförandet av denna övervakning.

Ifall man upptäcker att bestämmelserna för hälsokontrollprogrammen inte har uppfyllts, vidtas åtgärder enligt regionförvaltningens direktiv. Vid behov granskar man och följer upp oklara fall.

7.1.5 Kontroll av vattenbruksdjurens hälsa

Inom samarbetsområdet finns två anläggningar för vattenbruksdjur: en kraftanläggning i Nykarleby och en anläggning för fiskyngel i Pedersöre. Anläggningen för fiskyngel i Pedersöre har inte de två senaste åren haft någon verksamhet. Riskerna med vattenbruksanläggningarna skall utredas av kommunalveterinären och länsveterinären skall informeras om eventuella risker. Av veterinärerna på respektive område krävs kompetens inom vattenbruksdjursanläggningar. Veterinären ser till att han eller hon är insatt i vattenbruksdjursanläggningarnas verksamhet.

I planen beaktas bland annat följande faktorer som anses öka risken för smittspridning till eller från anläggningen:

- anläggningar som hämtar material från havsområden till insjöområdet
- anläggningar som har hämtat fisk/rom från andra länder inom de 3 senaste åren
- en anläggning i havsområdet som ligger inom fem kilometers avstånd från ett renseri
- anläggningar kring övre loppet av Vuoksen och Kemi älv, under 100 km från Rysslands gräns
- anläggningar som har haft bristfällig kontroll, bokföring osv. under tidigare års kontroller

Kommunalveterinären på respektive område utreder riskerna med vattenbruksdjursanläggningarna. För tillfället finns det inga av de ovan nämnda riskerna associerade med anläggningarna ifråga. Ifall risker upptäcks vid nya granskningar meddelas länsveterinären. Tillsynen över fisk- och kraftanläggningar är riskbaserad. Evira ger årligen föreskrifter om övervakningen där risknivån angående det geografiska läget och typ av

odling tas i beaktande. Vid inspektionen används den blankett som Evira har utarbetat för ändamålet. Kommunalveterinären skickar en kopia av blanketten till regionförvaltningsverket.

Anläggningar som är under begränsade åtgärder kontrolleras och man följer med att åtgärderna följs. Ifall man upptäcker förfaranden som strider mot bestämmelserna vidtas åtgärder.

7.1.6 Duvslag

Inom samarbetsområdet finns inga duvslag.

7.1.7 Uppföljning av övriga sjukdomar

Evira begär årligen prov för uppföljning av sjukdomar enligt en separat plan. Sådana uppföljningsprov som begärs årligen är bland annat prov från gårdar och slakterier för undersökning av fågelinfluensa. Tillsynsveterinären ansvarar för förverkligandet av provtagningen och att proven blir tagna inom utsatt tid. Uppgifterna sparas och när provtagningen framskrider för man uppgifterna vidare till regionförvaltningsverket i enlighet med myndigheternas givna direktiv och inom den angivna tidtabellen.

7.1.8 Artificiell förökning av djur

Inom samarbetsområdet finns ingen embryogrupp som utför embryotransplantationer på hästar.

7.1.9 Animaliska biprodukter

7.1.9.1 Godkännande och tillsyn över anläggningarna i biproduktsbranschen

Enligt förordningar (EG) 1069/2009, (EG) 142/2011 samt lagen om animaliska biprodukter 517/2015 förutsätts att anläggningar i biproduktsbranschen skall vara godkända eller registrerade av behörig myndighet. Dessutom skall myndigheten regelbundet utföra inspektioner i dessa anläggningar. Kommunveterinärerna godkänner lagringsanläggningar där det lagras tekniska produkter, fodercentraler på gårdar, bränningsanläggningar i anslutning till jordbruksföretag och vissa tekniska anläggningar.

Godkännande och registreringsbesluten skall genast meddelas till Evira. Anläggningarna granskas enligt riskbedömning. På Eviras websida (<https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/sivutuotteet/>) finns inspektionsmallar för granskning och registrering/godkännande av anläggningar i biproduktbranschen. Inspektionsprotokoll och registeringsdokument av nya biproduktanläggningar skall genast skickas för kännedom till regionförvaltningsverket och Evira. Tillsynen över anläggningar i biproduktsbranschen utförs i första hand av tillsynsveterinären.

Inom samarbetsområdet finns för tillfället 18 anläggningar i biproduktsbranschen, (bilaga 4, anläggningar i biproduktsbranschen). Kommunalveterinären granskar biproduktanläggningar och verksamhetsidkare enligt en årlig plan som uppgörs av Livsmedelsverket. Över inspektionsbesöken upprättas en inspektionsberättelse, som sänds till Rfv och Evira. Korrigering av de brister som upptäcks vid inspektionerna följs upp. Kommunalveterinären skall göra granskningarna utan att meddela anläggningens ansvarsperson på förhand. Fr.o.m. 2016 är alla planenliga inspektionen avgiftsbelagda.

7.1.9.2 Nedgrävning av biprodukter

Hela kadaver av idisslare, svin, fjäderfä och pälsdjur, biprodukter av kategori 2 och 3 från hemslakt, slaktplatser och småskaliga styckning-sanläggningar och vissa andra biprodukter som avses i 4 § i JSM 1374/2004 får bortskaffas genom nedgrävning endast på s.k. avlägsna områden. Företagaren ska på förhand anmäla till den lokala kommunalveterinären om sin avsikt att gräva ner döda idisslare och andra kadaver.

Eftersom samarbetsområdet inte är ett s.k. avlägset område måste kadaver bortskaffas och får inte grävas ner. Gårdarna inom samarbetsområdet bortskaffar biprodukterna och kadaver genom att de hämtas av Honkajoki Oy, som ingått avtal med staten om att insamla och förstöra döda djur. Biprodukter som uppkommer vid hemslakt av djur måste också transporteras till Honkajoki. Små hönsgårdar som har under 100 fåglar får gräva ner kadaver.

Vid konstaterande av brister vidtas åtgärder och man ser till att verksamheten sköts korrekt i framtiden.

7.1.9.3 Aktörer som använder obearbetade biprodukter

Då användandet av obearbetade biprodukter tillåts, skall aktören göra en skriftlig anmälan till kommunalveterinären inom vars verksamhetsområde biprodukterna används. I frågan om utfodring av vilda djur skall anmälan

göras årligen, i annat fall är en engångsanmälan tillräcklig. Veterinären gör omedelbart en registrering i Åtelplatsregister till Evira.

Veterinärerna ansvarar för inspektionerna och för att förordningarna efterlevs. Aktörerna meddelar om sin avsikt att använda biprodukter till kommunalveterinären som sparar uppgifterna i djurhållningsregistret i kommunen. Veterinären granskar produkterna innan utfodring. Ifall biprodukterna som används för utfodring av vilda djur innehåller läkemedelsrester eller är behäftat med smitta bör kommunalveterinären förbjuda användningen av biprodukterna. Veterinären skall vid behov göra inspektioner på platserna där biprodukterna används.

På samarbetsområdet utfodrar ingen för tillfället med kadaver. Ifall någon börjar utfodra med kadaver skulle målet vara att granska platserna och aktörerna en gång per år.

7.1.10 Import från tredje land och veterinär gränskontroll

Länsveterinärerna får via programmet TRACES information om partier av djur och produkter som importeras från tredje land och som på grund av risk för djursjukdomar ska kontrolleras särskilt på destinationsorten.

I situationer där regionförvaltningsverket meddelar att ett djur- eller produktparti som misstänks innebära risk för djursjukdom eller att man misstänker att ett djur- eller produktparti har importerats på olaglig väg anländer till orten, meddelas kommunalveterinären. Kommunalveterinären kan, på länsveterinärens begäran, göra behövliga granskningar och rapporter i enlighet med Eviras och regionförvaltningens direktiv. Uppgifter från granskningen rapporteras omedelbart till regionförvaltningsverket och Evira. Ifall det är fråga om en djursjukdom sätts djuret i karantän eller avlivas.

7.1.11 Handel på den inre marknaden och utförsel av levande djur och animaliska biprodukter som inte ska användas som livsmedel

Importörer och exportörer av vissa djur och produkter på den inre marknaden registrerar sig eller ansöker om importtillstånd hos Evira. Evira skickar uppgifter om registreringen och importtillstånden till Regionförvaltningsverket och i vissa fall även till kommunalveterinärerna eller andra övervakande tjänsteveterinärer.

De som registrerat sig hos Evira bokförs i veterinärernas datasystem. Vid oklara fall så vänder man sig till länsveterinären eller Evira. Varken export eller importprodukter får godkännas innan en veterinär har konstaterat att den uppfyller alla angivna krav.

7.1.11.1 Import till den inre marknaden

Vid handel på den inre marknaden är importören skyldig att i fråga om vissa djur och produkter skicka en förhandsanmälan till Evira om det parti som importeras. Evira skickar anmälningarna till det i frågavarande regionförvaltningsverket. Länsveterinären skickar, från fall till fall, anmälningarna vidare till de övervakande veterinärerna. Rapporteringen av verkställda granskningar av veterinären sker via TRACES systemet, genom ifyllning av övervakningsdelen, dvs. del tre i hälsointyget. De partier som inte godkänns skall rapporteras till Evira. Målet är att alla nya importörer granskas vid den första importen och därefter årligen.

Då ett parti som anlant inte uppfyller villkoren för import sänds djuren tillbaka till ursprungslandet eller avlivas. Man följer med att de angivna direktiven följs genom att t.ex. granska att djuren har återvänt till ursprungslandet eller att de har avlivats. Uppföljningen sker genom tjänstehjälp från tullen och genom samarbete med ursprungslandets myndigheter eller genom att begära ett intyg över avlivningen av den veterinär som utförde den.

7.1.11.2 Export från den inre marknaden

Tjänsteveterinären granskar partiet före avsändning enligt Eviras anvisningar. Även det att registreringen är gjord och att den är i kraft för partiet i fråga om det krävs. Tjänsteveterinären utfärdar på basen av granskningen ett hälsointyg, som innehåller den i frågavarande djurartens och produktens uppgifter.

Kommunalveterinären skriver möjliga exportintyg för husdjur och nyttodjur när mottagarorten kräver intyg som är utfärdade av en tjänsteveterinär. Veterinären utför även hälsogranskningarna. Intyg och undersökningarna betalas av exportören. Uppföljningen sker via TRACES.

7.1.11.3 Export till länder utanför EU

Exportören ber tjänsteveterinären utföra inspektionen men utreder själv exportvillkoren. Man måste noga försäkra sig om att mottagarlandets villkor för export uppfylls.

Tjänsteveterinären granskar i samarbete med Evira om kraven för export godkänns för djuret eller produkten som skall exporteras. I fråga om levande djur utför kommunalveterinären kontrollerna och skriver behövliga exportintyg, som mottagarorten kräver. Intyg och undersökningar betalas av exportören.

7.2 Tillsyn över djurens välfärd

Med tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande avses den djurskyddstillsyn som bygger på djurskyddslagen, djurtransportlagen, djurtransportförordningen samt de bestämmelser som grundar sig på dessa. De regionala och lokala djurskyddsmyndigheternas uppgift är att övervaka att djur sköts, behandlas, används och transporteras enligt djurskyddsbestämmelserna.

I regionförvaltningsverket ansvarar länsveterinärerna för tillsynen. I kommunerna är det kommunalveterinärerna, hälsoinspektörerna och polisen som ansvarar för att lagarna och bestämmelserna efterföljs i området. Som tillsynsmyndigheter i slakterier fungerar besiktningsveterinärerna liksom gränsveterinärerna inom gränsövervakningen. Djurtransporter på vägarna granskas av polisen.

Ifall man upptäcker förfaranden som strider mot djurskyddsbestämmelserna utförs en djurskyddsinspektion av veterinären. Dessutom görs djurskyddsinspektioner på alla anmälningar som inkommit från allmänheten och även på uppmaningar från regionförvaltningsverket. Över inspektionen förs ett protokoll. Det som skall åtgärdas meddelas och även inom vilken tid åtgärdandet skall ske. Veterinären meddelar polisen om brott mot djurskyddslagen har skett. Veterinären kan även ha med sig polisen till gården ifall han eller hon anser det vara nödvändigt. Djurskyddsbeslutet från inspektionen skickas till regionförvaltningsverket och till polisen och en kopia sparas på veterinärmottagningen. I allvarliga fall kan veterinären även göra en förundersökningsbegäran enligt mall som finns på I/veterinärvård/djurskydd/mallar till polisen. Veterinären kontrollerar och granskar att de utfärdade åtgärderna har vidtagits efter tidsfristen. I svåra fall kan veterinären även kontakta länsveterinären och be om hjälp.

Ifall det är fråga om ett brådskande fall som avses i 44 § i djurskyddslagen ser man till att djuren tas om hand genom att man söker ett nytt hem eller så förs djuret för skötsel till den plats som samarbetsområdets kommuner har ingått avtal med om att ta hand om djur som saknar ägare (handlings-schema för §44 finns på I/djurskydd). Eventuella avgifter debiteras av djurets ägare (mall om detta finns även på I). En sista utväg är att djuret eller djuren avlivas. I fråga om nyttodjur försöker man vanligtvis möjliggöra nödvändig skötsel på plats.

Alla kommuner inom samarbetsområdet har ingått avtal med Tuhnulas hundpensionat.

Kontaktuppgifter:

Tuhnulas, Karbyvägen 52

68690 Sundby

Telefon 046 6477975

<http://www.tuhnulan.com/hittedjuren.html>

För 2015-2019 uppskattas att kring 100 djurskyddsinspektioner/år kommer att göras på samarbetsområdet. Till en del inspektioner åtgår endast 2-3 timmar, med resor och skriftliga rapporter inräknade medan andra inspektioner och uppföljningar kräver mera tid. Till djurskyddsarbete beräknas åtgå ca 50 arbetsdagar/år.

7.2.1 Djurskyddsinspektion som grundar sig på misstanke

Om det finns anledning att misstänka att ett djur sköts, behandlas eller används i strid med djurskyddslagen eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den, har regionförvaltningsverket, kommunalveterinären, den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen, polisen och djurskyddsövervakaren rätt att verkställa en inspektion. Den som verkställer en inspektion har rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls och att utan ersättning ta de prov som behövs för inspektionen. Vid inspektionen granskas förutom själva djuren och djurhållningsplatsen samt förhållandena där också den föda, dryck, utrustning och de redskap som är avsedda för djuren.

Inom samarbetsområdet finns en tillsynsveterinärstjänst, som är obesatt åtminstone i början av år 2019. Djurskyddsinspektioner som grundar sig på misstanke utförs i mån av möjlighet av tillsynsveterinären eller hygienikerveterinären. En kommunalveterinär inom samarbetsområdet kan även

vid behov göra djurskyddsinspektioner. Även hälsoinspektörerna kan utföra djurskyddsinspektioner, men gör det då ofta tillsammans med en veterinär.

7.2.2 Granskning av tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet

Inspektioner kan även utföras utan misstanke om överträdelse av djurskyddslagen på sådana platser där verksamheten förutsätter en ansökan vid regionförvaltningsverket om sådant tillstånd som avses i djurskyddslagen eller som kräver en anmälan vid regionförvaltningsverket. Sådana platser är exempelvis djuraffärer, kennlar och ridstall. Tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet granskas enligt riskbedömning med 1-3 års mellanrum. I bilaga 5 finns lista på verksamheter inom vårt tillsynsområde som enligt lag (§ 24 i djurskyddlagen) skall granskas regelbundet.

7.2.3 Djurtransporter

Om det finns skäl att misstänka att djur transporteras i strid mot bestämmelserna om djurtransport, har polisen, kommunalveterinären och regionförvaltningsverket rätt att inspektera djurtransporten. Vid inspektionen av en djurtransport har myndigheterna rätt att också inspektera transportutrustningen. Gränsveterinärer och besiktningsveterinärer inspekterar djurtransporter i sina verksamhetsområden också utan misstanke om överträdelser av bestämmelserna.

7.2.4 Slakterier och småskaliga slakterier

På samarbetsområdet finns ett småskaligt slakteri, Tajma. Men enligt nuvarande lagstiftning har Evira hand om övervakningen av samtliga slakterier i vårt land, förutom renslakterier.

7.3 Stödövervakning

En central del av den gemensamma jordbrukspolitiken är de så kallade tvärvillkoren, som är bindande för jordbrukarna. Iakttagandet av dessa villkor är en förutsättning för utbetalning av EU:s direktstöd och de av EU delvis finansierade stödformerna miljöstöd, kompensationsbidrag och stöd för djurens välbefinnande.

Hygienikerveterinären utför grundläggande kontroller på gårdarna. Ifall man vid dessa upptäcker att möjliga tvärvillkor, som hör till regionförvaltningsverkets ansvar, inte uppfyllts skickar man granskningsprotokollet så fort som möjligt till regionförvaltningsverket efter att granskningen är gjord (målet är inom en vecka). Vid allvarliga brister informeras även länsveterinären skilt per telefon eller e-post. Även protokoll från djurskyddsinspektioner sänds så fort som möjligt till regionförvaltningsverket för värdering om försummelser kan konstateras i indikatorer av tvärvillkoren.

8 VERKSTÄLLANDE AV VETERINÄRTJÄNSTER

De veterinärtjänster som kommunen ordnar eller anskaffar som köpta tjänster måste vara lämpliga ur veterinärmedicinsk synpunkt. Kommunerna ska följa med tillgången och kvaliteten på samt dimensioneringen av tjänsterna inom ramen för miljöhälsovårdens kvalitetskontroll. För tillfället skulle det finnas behov av ytterligare 0,5 veterinärtjänster inom området. En försvårande omständighet vid rekryteringen av vikarier är behovet av svenskspråkig service.

8.1 Grundläggande veterinärtjänster

Samarbetsområdet för miljöhälsovården ska ordna med grundläggande veterinärtjänster som är tillgängliga vardagar under tjänstetid för husdjur som kommuninvånarna håller. För andra djur än nyttodjur ska dock tjänsterna ordnas bara, om sådana tjänster inte annars finns tillgängliga inom samarbetsområdet.

För alla nyttodjur som hålls inom kommunens område ska kommunen inom ramen för de grundläggande veterinärtjänsterna se till att en veterinär som kan besöka djurhållningsplatserna är tillgänglig på vardagar under tjänstetid.

8.1.1 Innehåll

Med grundläggande veterinärtjänster avses veterinärtjänster som ges på grundval av veterinärmedicinsk allmän undersökning eller klinisk undersökning på djurhållningsplatsen eller på vanlig veterinärmottagning. Enligt motiveringarna till lagen är grundläggande veterinärtjänster sådana tjänster som är nödvändiga för förebyggande av sjukdomar som smittar

från djur till människor samt tjänster som kan motiveras med produktions-ekonomiska, epidemiologiska eller djurskyddsmässiga orsaker.

8.1.1.1 Telefonrådgivning

Kommunen ska ordna en möjlighet för djurägarna att få veterinärrådgivning om husdjurens hälsa och sjukdomar samt om djurhållning och välbefinnande också per telefon. Samarbetsrådets kommunalveterinärer har telefontid kl. 08-09 under vardagar. Kommuninvånarna kan under dessa tider få veterinärrådgivning per telefon.

8.1.1.2 Sjukvård

Den sjukvård som ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna är grundläggande undersökning av kliniskt sjuka djur, bedömning av vårdbehov och vård eller remiss till fortsatt vård. Till grundläggande veterinärtjänster hör också kirurgiska ingrepp till den del man med grundläggande veterinärmedicinsk utbildning kan utföra operationer i vanliga mottagningslokaler, vårdutrymmen och djurstall utan specialinstrument.

Exempel på grundläggande veterinärtjänster som erbjuds inom samarbetsområdet är ultijsundersökningar och vanliga operationer.

8.1.1.3 Hälsovård

De grundläggande veterinärtjänsterna ska riktas framför allt till förebyggande verksamhet för att bibehålla och främja djurens hälsa och välbefinnande. Hälsokontroller av olika husdjur hör till de grundläggande veterinärtjänsterna. Kommunen är ändå inte skyldig att ordna med veterinärer för praktikuppgifter som kräver specialkompetens.

Hälsokontroller utförs av veterinärerna. Andra grundläggande hälsovårdstjänster som erbjuds är vaccinerings, avmaskningar, sterilisering, kastring och undersökning och vård i frågor som hänför sig till fertiliteten hos kor, grisar och får. Till i frågavarande tjänster finns tillräckligt med tid då alla veterinärtjänster är besatta.

8.1.1.4 Avlivning av djur

Avlivning av husdjur och vilda djur som hämtats till veterinärmottagningen av djurskyddsmässiga skäl samt avlivning av husdjur på grund av sjukdom eller på ägarens begäran hör till de grundläggande veterinärtjänsterna. Kostnader för avlivning av vilda djur kan debiteras av reg-

ionförvaltningsverket. Avgiften för ett djur som avlivats av djurskyddsmässiga skäl debiteras ägaren ifall att man vet vem denne är.

8.1.1.5 Intyg

Konstaterande och fastställande av husdjurs hälsotillstånd på basis av allmän klinisk undersökning med tanke på exempelvis försäkringsbolag, export, import eller handel på den inre marknaden ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna.

8.2 Förebyggande hälsovård för produktionsdjur

Kommunen skall inom ramen för de grundläggande veterinärtjänsterna ordna med hälsovårdstjänster för de husdjur för vilka det finns ett riksfattande hälsovårdsprogram och ett ändamålsenligt uppföljningssystem för verkställandet av programmet. Det finns för närvarande två sådana program, Naseva för nötkreatursgårdar och Sikava för svingårdar.

I bilagan kartläggning av resursbehovet (se bilaga 1) finns antalet nöt och svingårdarna som ingått hälsovårdsavtal. I samarbetsområdet har 88 % av svingårdarna och 60 % av nötkreatursgårdarna ingått hälsovårdsavtal. Hälsovårdsbesöken görs enligt bestämmelserna i hälsovårdsprogrammen. Resurser som skulle behövas för detta arbete är 0,8 årsverken och här skulle tilläggsresurser krävas. I Nykarleby finns det många svingårdar, varvid en hel del av veterinärens arbetstid går åt till Sikava-besök eftersom det innebär flera besök årligen. I Pedersöre finns det många nötgårdar och många med Naseva avtal, men eftersom Naseva besök endast måste göras en gång per år åtgår inte allt för mycket arbetstid till dessa.

Ofta måste gårdarna ingå ett hälsovårdsavtal för att kunna erhålla olika stöd. Enligt Nasevas villkor ska veterinären avlägga ett hälsovårdsbesök på nötgården minst en gång om året. Ifall mediciner överlämnas i reserv beror besöksfrekvensen på gårdens storlek och produktionsinriktning enligt gällande lagstiftning (Jord -och skogsbruksministeriets förordning om användning och överlåtelse av läkemedel för behandling av djur 17/14). Inom ramen för Sikava ska minst fyra hälsovårdsbesök om året avläggas på gårdar med gris- eller integrerad produktion. Ifall veterinären ger ut mediciner i reserv beror besöksfrekvensen på gårdens storlek. Vid ett av besöken uppdateras hälsovårdsplanen. På gårdar med slaktsvin avläggs minst ett besök per uppfödningssomgång eller fyra hälsovårdsbesök om året, om svinstallet har omgångsuppfödning i skilda avdelningar. Målsätt-

ningen för gården är ett bättre ekonomiskt resultat, genom bättre hälsa och välmående för djuren.

Kommunalveterinärerna på samarbetsområdet utför hälsogranskningar enligt bestämmelserna och hjälper producenten att förbättra produktionen och lönsamheten samt djurens välmående. Protokoll från hälsogranskningarna sparas i datasystemen för Sikava och Naseva.

Finska Pälsdjursförbundet håller som bäst på att utforma ett eget hälsovårdsprogram för pälsfarmer, Fureva. Eftersom pälsnäringen är mycket stor på vårt tillsynsområde kommer troligen veterinärernas arbetsbörda att ökar i och med att de pälsfarmer som ingår avtal med veterinärer skall granskas regelbundet. Vid utgången av år 2018 har endast 3 pälsfarmer ett hälsovårdsavtal med kommunalveterinär.

8.3 Akut veterinärhjälp

8.3.1 Innehåll

Kommunen skall ordna med akut veterinärhjälp som är tillgänglig under alla tider på dygnet för husdjur som finns på kommunens område. Målsättningen för den akuta veterinärhjälpen är att den ska fungera som första hjälp, för behandling i fall där djurens hälsa och välbefinnande är hotat, och säkerställa att patientens tillstånd inte oskäligt försämras i väntan på de tjänster som är tillgängliga under tjänstetid.

Som akut veterinärhjälp räknas bland annat behandling av kalvförlamning, och akuta inflammationer, förlossningshjälp, vård av olika sår och skador.

Veterinärerna har telefontid mellan kl. 8-9 och kan i akuta fall anträffas under dagen på sin mobiltelefon (se kontaktuppgifter längre ner). Efter kl. 16 är en veterinär anträffbar på journumret.

8.3.2 Akut veterinärhjälp utanför tjänstetid

Kommunen skall ordna med jourtjänst för akut veterinärvård som behövs utanför tjänstetid i samarbete med andra kommunen inom ett område som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap.

Samarbetsområdet bildar tillsammans med kommunerna Karleby och Kronoby en jourring. I jourringen ingår fem kommunalveterinärer. Man får tag i den jourhavande veterinären genom att ringa ett avgiftsbelagt nummer, tfn 0600 399 700. Den veterinär som jourar är anträffbar vardagar kl. 16-08 och under helgen från fredag kl. 16 till måndag kl. 08. Miljöhälsovården i Jakobstad gör upp jourlistorna för några månader i taget. Veterinärerna jourar ungefär en kväll per vecka och var femte helg.

Den akuta veterinärhjälpen inom jourområdet ska ordnas så att små husdjur som utan svårigheter kan transporteras till veterinärmottagningen i huvudsak vårdas av annan personal än sådana husdjur där veterinärhjälpen förutsätter att en veterinär besöker djurhållningsplatsen. Målsättning på sikt är att på landskapsnivå koncentrera jouren för smådjur till ett ställe.

För tillfället finns det inte resurser att upprätthålla en skild jour för smådjur och en skild för stora djur i området, utan den veterinär som jourar tar hand om alla akuta fall.

För varje jourområde skall ordnas med en centraliserad kontaktservice. Syftet med den centraliserade kontaktservicen är att effektivisera veterinärjourens arbete genom att koncentrera de samtal som gäller veterinärtjänster till ett ställe, från vilket kunden kan vägledas vidare till jourmottagningen eller till en veterinär som kallas till djurhållningsstället. Samarbetsområdets journummer går direkt till den jourande veterinären som kan ta sig till gården eller ge råd per telefon. Eftersom journumret är tänkt för akuta fall har man tagit i bruk ett avgiftsbelagt nummer, för att undvika onödiga samtal under jourtid.

8.4 Mål för tjänsternas tillgänglighet och kvalitet

8.4.1 Tidsbeställning

Djurets ägare eller innehavare ska om han eller hon så önskar kunna reservera tid för ett veterinärbesök vid djurhållningsstället, för att hämta ett smådjur till mottagningen eller vid behov föra en häst till ett ställe där vårdåtgärder kan utföras på ett säkert sätt. När det finns flera praktiserande veterinärer i ett samarbetsområde har kunden i icke-akuta fall i mån av möjlighet fritt välja vilken veterinär hon eller han vill använda.

Alla veterinärer på samarbetsområdet tar emot tidsbeställningar. Fördelningen mellan tidsbeställningstjänster och akuthjälp varierar mellan kommunerna, men förhållandet är ungefär 60 % tidsbeställda och 40 % akuta besök. Tidsbeställning kan göras vardagar under telefontiden kl.8-9.

8.4.2 Tillgänglighet

Den som behöver grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp ska ha tillgång till dem inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena. Journingen är uppgjord med tanke på detta och alla inom området har möjlighet att få hjälp inom tre timmar under alla tider på dygnet. Enligt det riksomfattande programmet för veterinärvård (EHO) 2015-2019, uppdatering för år 2019, ska den akuta veterinärhjälpen ordnas så att 90 % av alla fall kan få hjälp inom 3 timmar under alla tider på dygnet. Jourområdet bör vara sådant att 90 % av veterinärens besök är sådana, att avståndet till djurgården eller djurägarens avstånd till smådjurskliniken, är under 100 km.

Vid tidsbeställningen försöker man möta kraven på att icke-akuta fall ska kunna tas emot inom en vecka efter tidsbeställning och operationer av friska djur inom tre veckor efter tidsbeställning (under semestersäsongen inom 6 veckor). Om kunden vill anlita någon viss veterinär kan väntetiden vara längre.

8.5 Lokaler

Om kommunen ordnar med grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp genom att själv producera tjänsterna, ska kommunen ordna med de lokaler och redskap som behövs för tjänsterna med beaktande av veterinärvårdslagen, sina skyldigheter som arbetsgivare enligt arbetarskyddslagen, kommunens plan samt antalet av de olika djurarter som finns inom kommunens område.

Varje kommunalveterinär inom samarbetsområdet har tillgång till egna utrymmen som är utrustade enligt krav och behov. Alla klinikerna fungerar även som mottagning för smådjur, där finns således både mottagningsrum och väntrum. Dessutom finns det sociala utrymmen vid varje mottagning. Läkemedel förvaras i låsta skåp på mottagningarna. Vid mottagningen i Nykarleby finns ett varmgarage. Kommunerna ser till att städningen av utrymmena sköts. Kliniken i Jakobstad är utrustad med larm.

Veterinärmottagningarnas kontaktuppgifter:

Jakobstad

Ekovägen 11, 68620 Jakobstad
tfn 06 786 1555, 050-5728278
telefontid måndag till fredag kl. 08-09

Nykarleby

Bankgatan 37, 66900 Nykarleby
tfn 06 722 0028, 0500-337006
telefontid måndag till fredag kl. 08-09

Bennäs (Pedersöre)

Vasavägen 1, 68910 Bennäs
tfn 0500-365511
telefontid måndag till fredag kl. 08-09

8.6 Redskap och instrument

Mottagningarna är utrustade med de nödvändigaste instrumenten och redskapen, som möjliggör att man kan utföra grundläggande veterinärtjänster och akut kirurgisk veterinärhjälp. Kommunerna förser även veterinärerna med skyddsutrustning så som stövlar och skyddskläder. Veterinärerna har även tillgång till tvättmaskin vid mottagningarna. Alla kommunalveterinärerna har dessutom tillgång till egen dator och telefon.

Grundläggande utrustning som finns på mottagningarna är bland annat mikroskop, instrument för sterilisering och elektrotom.

8.7 Köpta tjänster

Samarbetsområdet köper i normala fall inga veterinärtjänster från utomstående.

8.8 Tjänster som överskrider basnivån

Kommunen kan om den vill ordna med specialveterinärtjänster, men detta är ingen skyldighet enligt veterinärvårdslagen. I samarbetsområdet erbjuder kommunalveterinärerna inga specialveterinärtjänster utan kunderna hänvisas i sådana fall till privata veterinärkliniker.

Endast blodanalyser med hjälp av klinisk kemi och vissa parasitologiska undersökningar kan utföras vid mottagningen i Jakobstad, i övrigt erbjuds inga laboratorietjänster. Övriga prov sänds vidare till ett laboratorium. Material som skickas för analys och kan vara smittfarligt förpackas och sänds enligt postens anvisningar. Provrören packas i plastpåse och sänds i laboratoriets gulsvarta lådor. Lådorna är märkta med ”Eläinperäinen näyte – vapautettu”. Laboratoriesvaren tas emot brevlades eller via e-post.

9 LEDNING

9.1 Utvärdering av planerna och tillsyn över genomförandet

Social- och hälsovårdsnämndens övervakningssektion godkänner tillsynsplanen. Planen bifogas det nationella dataprogrammet VYHA. Planen skall ses över med jämna mellanrum, dock med minst tre års intervall. Eftersom det ofta sker förändringar i antalet djurgårdar osv. behövs en årlig uppdatering av planen.

10 KVALITET

10.1 Insamling av respons

Kommunerna inom samarbetsområdet borde följa med tillgången på veterinärtjänsterna med hjälp av regelbundna kundenkäter. En kundenkät kommer att utföras för att följa med hur nöjd befolkningen är med områdets veterinärtjänster.

10.2 Behandling av klagomål

Eventuella klagomål som inkommer angående veterinärvården utreds av chefen för miljöhälsovården. Ifall klagomålet gäller ledningen av veterinärvården utreds det av social- och hälsovårdsdirektören. Alla klagomål utreds och eventuella påföljder vidtas. Veterinärerna är försäkrade från kommunerna vid fall av arbetsolyckor men veterinärerna inom samarbetsområdet är inte ansvarsförsäkrade från kommunerna. Alla som är medlemmar i Finska veterinärförbundet är ansvarsförsäkrade därifrån.

10.3 Förbättring av verksamheten

I samband med uppdatering av planen tas kundresponsen, eventuella klagomål och annan respons i beaktande.

11 UPPFÖLJNING OCH RAPPORTERING

11.1 Tillsyn över efterlevnaden av utfärdade förordnanden och förbud

Veterinärerna ansvarar för tillsynen över efterlevnaden av förordnanden och förbud som utfärdas. Djurägaren ges en tidsfrist och efter att denna löpt ut görs nya kontroller. Ifall de utfärdade förordnandena och förbuden inte har följts vidtas vidare åtgärder.

11.2 VASU-rapportering

VASU rapportering görs enligt Eviras anvisningar ”Anvisningar till kommunen om rapporteringen av livsmedelstillsynen och tillsynen över djurs hälsa och välmående till regionförvaltningsverket” (Eviras anvisning 11009).

11.3 Rapporter och statistik som begärs av andra myndigheter

Veterinärerna är ansvariga för att rapporter och statistik som begärs av andra myndigheter skickas inom utsatt tid. Berättelser och beslut från djurskyddsinspektioner sänds till regionförvaltningsverket och vid behov till polisen direkt eller senast inom en månad efter inspektionen. Protokoll från hälsoövervakningsprogrammets besök sänds genast efter granskningen till regionförvaltningsverket. Misstankar om sjukdom anmäls enligt beskrivningarna i misstanke om och fall av djursjukdom. Sådant tillsynsarbete över djurens hälsa och välmående för vilket kommunen debiterar staten görs faktureringen enligt regionförvaltningens direktiv. Andra dokument som begärs av myndigheter skickas inom utsatt tid.

11.4 Anmälan om djursjukdomar

Anmälan om djursjukdomar görs enligt avsnittet misstanke om och fall av djursjukdomar, se punkt 7.1.2.

11.5 Statistikföring över användningen av veterinärtjänster

Årsstatistiken inbegärs av kommunalveterinärerna årligen och sänds via programmet VYHA till regionförvaltningsverket. Statistiken delges även Social- och hälsovårdsnämnden i Jakobstad i samband med två delårsrapporter (mars och augusti) samt vid bokslutet.

AVSLUTNING

Uppdateringen av planen görs av tillsynsveterinären i samarbete med kommunalveterinärerna, hygienikerveterinären och chefen för miljöhälsovården. I samband med uppdateringen tar man i beaktande kundrespons, eventuella klagomål samt sk. AJO-besök utförda av regionförvaltningsverket. Kommunen registrerar systematiskt de utvecklingsbehov som har framkommit på ovan nämnda sätt och följa med hur de korrigerande åtgärderna framskrider.